

עסקים ולומדים

זווית יהודית אקטואלית לקהילת אנשי העסקים

פרשת משפטים כ"ד בשבט תשע"ד

מחויבות אחרי הארה

"רוחניות" היא מרכיב חשוב בתרבות בת-זמננו. כך למשל הפכה 'הודו' לחלק בלתי נפרד מהרזומה של הצעיר והצעירה הישראליים. יש משהו משובב נפש בחיפוש אחר רוחניות אצל צעירים ישראלים, שבמקום להיכנס היישר אל חיקה החמים והנוח של הבורגנות, הם הולכים דווקא הכי רחוק שאפשר. זה לא מובן מאליו. במיוחד לא אחרי שנות שירות ארוכות בצה"ל.

אגדה אורבאנית ידועה מספרת על צעיר ישראלי שהגיע לגורו הודי מקומי כדי ללמוד ממנו. הלה שאל אותו מה הוא מחפש אצלו, שהרי יש לו - ליהודי - רוחניות עמוקה בתורת-האם שלו? עד כאן הסיפור. יש בו, כך אני מרגיש, יותר מקורטוב של אמת.

זוהי תופעה מדהימה, ללא ספק. רוב צאצאיו של העם העתיק בעולם - שלו שורשים רוחניים ענפים המשמשים תשתית לרוב התורות הרוחניות האחרות - מחפש אמת במקומות אחרים. מה אין לנו? מצפת הקבליסטית, חצרות החסידים בבני-ברק, ירושלים המסתורית על סמטאותיה וצדיקה. יש לנו ישיבות ציוניות ומכינות לדתיים וחילוניים. יש ישיבות מקובלים, ויש ישיבות הממשיכות את מסורת המזרח העשירה. אז מדוע, אם כך, אנחנו מחפשים את הרוחניות כה רחוק מהבית.

הרבה הסברים קיימים לשאלת הניכור העצמי המתוארת. אם מחפשים אשמים, אז ככל הנראה מדובר בכולנו: דתיים, חרדים וחילוניים כאחד, וכל אחד מכיוונו הוא. אבל יש כאן נקודה עמוקה עוד יותר.

פרשת השבוע הקודמת, פרשת "יתרו", מתארת את חוויית הנבואה העמוקה ביותר שחווה האדם במתן תורה בהר סיני. שם, בפעם הראשונה והיחידה בהיסטוריה, חוו בני אדם מגע בלתי אמצעי עם התגלות אלוהית. לפי רוב הפרשנים והפילוסופים, החוויה הנבואית היא לא שכלית. החוויה הנבואית היא עמוקה מהרציונאליות והיא נוגעת ברובד הסובייקטיבי העמוק של האישיות. אולי דווקא בשל כך, האדם המודרני החי בדורנו מחפש מפגש שיש בו מעין הארה נבואית שכזאת. דומה הוא כמי שתר כל ימיו אחרי הגילוי של פרשת יתרו, ועל מנת להשיג את אותו הגילוי הוא מוכן אפילו לנדוד רחוק, רחוק מאוד. הישראלי המחפש רוצה הארה, גילוי אקסטאטי. אבל לישראלי המחפש קשר עם ההשלכות של אותו גילוי, כלומר עם מה שהיהדות דורשת ממנו לאחר אותם רגעי ההארה בודדים, קיים קושי עם פרשת משפטים ה"אפורה והמייגעת" על ריבוי הציוויים והמצוות שבה.

הקורא בפרשת השבוע, פרשת משפטים, יגלה מערכת מובנית של חוקים וכללים המעצבים את יחסי האדם וסביבתו. פרשה זו הינה רק תחילתו של מהלך כולל, שעניינו עיצוב חיי האדם מלידתו ועד יומו האחרון, באמצעות מערכת כללי התנהגות - המצוות.

יש משהו מאוד מצמצם ומרתיע במפגש עם המצוות והחוקים. המפגש הזה נעדר כל רמז לאותה רוחניות והתעלות הקיימים בנבואה. החיים על פי המצוות, הם חיים מינוריים, פרטניים, נעדרים אותה סחיפה מדהימה שבחוויה הרוחנית. לכן, במבט שטחי הם דוחים את המתבונן בהם מבחוץ, כי הם נראים טכניים. אולם, מבט מעמיק מגלה כי המצוות מטפלות בשתי נקודות משלימות. האחת היא מפגש בין הרעיון הרוחני עם החיים הריאליים כדי לתקן אותם. בשונה מתורות רוחניות אחרות, היהדות אינה דוגלת בניתוק מחיי היומיום. היהדות היא תורת חיים שבה ישנה שגרה מלאה מהמורות. נקודה שנייה קשורה בתיקון המימד השכלי. מימד זה בא לידי ביטוי בהבנה שכלית מעמיקה של משמעות המצוות באמצעות מחויבות יום יומית לחיים מוסריים. מחויבות זו אינה תלויה במצבי הרגש המתחלפים, ולכן היא קוסמת הרבה פחות מהארה אקסטאטית. מצד שני, דווקא מחויבות זו יוצרת אדם בעל שיעור קומה ויכולת עמידה והתמודדות.

האם הישראלי הממוצע ישכיל ביום מן הימים להכיל מורכבות זו? דומה כי דווקא בשנים האחרונות ישנה התקרבות הולכת וגוברת בין הגישות, תוך ההכרה כי אין יכולת לאחוז בהארה לאורך זמן, בלי לשלם על כך מחיר בפועל באמצעות מחויבות ועבודה קשה.

התיקון השלם יבוא כאשר אלו היושבים אך ורק בבתי המדרש, ישכילו להבין כי הם זקוקים להתמודדות לא רק עם המצוות אלא גם עם דופק החיים הציבורי, ומאידך מבקשי הרוח יבינו כי בשביל למצוא את מה שהם מחפשים הם לא זקוקים להרחיק עד לגואה. המעשה הוא המפתח להכל. כך גם אומרת לנו פרשת השבוע.

הרב רפי פוירשטיין

סגן נשיא מכון פוירשטיין וחבר בהנהלת ארגון רבני 'צהר'

בארגון רבני צהר חברים למעלה מ-1,000 רבנים ואנשי חינוך, הפועלים בהתנדבות לקדם זהותה היהודית של מדינת ישראל, מתוך הידברות ושותפות. ארגון רבני צהר מבוסס על עקרונות של ישרה ונאמנות למדינה, תוך מחויבות להלכה ולמסורת היהודית.

ארגון צהר מזמין אותך להיות שותף באיחוד החברה הישראלית
ובעיצוב דמותה היהודית של מדינת ישראל

לתרומות ולתמיכה בפעילויות של צהר: 1800-071-414 | www.tzohar.org.il

חפשו אותנו ב-f

